

Suvestinė redakcija nuo 2019-07-27

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1994, Nr. 55-1049, i. k. 09410101STA0001-533

Nauja įstatymo redakcija nuo 2008-10-01:

Nr. X-1722, 2008-09-15, Žin., 2008, Nr. 113-4290 (2008-10-01), atitaisymas skelbtas: Žin., 2011, Nr. 45

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIETOS SAVIVALDOS
ĮSTATYMAS**

1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo tikslas

Šio įstatymo tikslas – skatinti ir plėtoti vietos savivaldą kaip demokratinės valstybės raidos pagrindą.

2 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato savivaldybių institucijų sudarymo ir veiklos tvarką įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) ir Europos vietos savivaldos chartijos nuostatas, apibrėžia vietos savivaldos principus, savivaldybių institucijas ir jų kompetenciją, funkcijas, savivaldybės tarybos nario statusą, savivaldybių ūkinės ir finansinės veiklos pagrindus.

2. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais šio įstatymo priede.

3 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Savivaldybė** – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą, kuri sudaro jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ir savivaldybės tarybos sprendimams tiesiogiai įgyvendinti. Savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo.

2. **Vietos savivalda** – įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuri turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, savitarka ir savaveiksmiškumas pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją.

3. **Savivaldybės institucijos** – už savivaldos teisės įgyvendinimą savivaldybės bendruomenės interesais atsakingos institucijos:

1) savivaldybės atstovaujamoji institucija – savivaldybės taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, kuriai vadovauja Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo (toliau – Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas) nustatyta tvarka vienmandatėje rinkimų apygardoje tiesiogiai išrinktas savivaldybės tarybos narys – savivaldybės meras (toliau – meras). Meras yra savivaldybės vadovas, vykstantis šiame ir kituose įstatymuose nustatytus įgaliojimus;

2) savivaldybės vykdomoji institucija (vykdomosios institucijos) – savivaldybės administracijos direktorius, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (pavaduotojai) (kai ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigiama (steigiamos) ir kai šiai (šioms) pareigybei (pareigybėms) suteikiami vykdomosios institucijos įgaliojimai), turintys viešojo administravimo teises ir pareigas;

4. **Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba** – subjektas, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIII-1631, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-23, i. k. 2018-18921

5. **Savivaldybės centralizuota vidaus audito tarnyba** – savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, įsteigtas vidaus auditui atlikti savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose ar kituose savivaldybės viešuosiuose juridiniuose asmenyse, pavaldus ir atskaitingas savivaldybės administracijos direktoriui.

6. **Savivaldybės valdoma įmonė** – savivaldybės įmonė, veikianti pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, taip pat akinė bendrovė ir uždaroji akinė bendrovė, kuri vienai ar kelioms savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XIII-1163, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-29, i. k. 2018-08637

7. **Savivaldybės administravimo subjektai** – savivaldybės institucijos ir įstaigos, kiti subjektai, turintys teisės aktų suteiktus įgaliojimus, atliekantys jiems pavestas administravimo funkcijas ir atsakingi už šių funkcijų įgyvendinimą.

8. **Savivaldybių funkcijos** – Konstitucijos nustatytos, šio ir kitų įstatymų savivaldybėms priskirtos vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijos.

9. **Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija** – Konstitucijos ir įstatymų nustatyta kompetencija, kurios negali perimti, kištis į ją, įgyvendinti jokia kita savivaldybės institucija. Savivaldybės taryba negali atsisakyti savo išimtinės kompetencijos ar perduoti ją kitoms savivaldybės institucijoms.

10. **Paprastoji savivaldybės tarybos kompetencija** – įstatymų nustatyta kompetencija, kurią savivaldybės taryba įgyvendina pati arba gali perduoti savivaldybės vykdomajai institucijai (institucijoms) savivaldybės tarybos nustatyta tvarka.

11. **Savivaldybės bendruomenė** – savivaldybės nuolatiniai gyventojai, bendrais viešaisiais poreikiais, interesais ir savivaldos teisiniais santykiais susieti su savivaldybės taryba ir kitais viešojo administravimo funkcijas atliekančiais savivaldybės subjektais.

12. **Gyvenamosios vietovės bendruomenė** – savivaldybės gyvenamosios vietovės (jos dalies arba kelių gyvenamųjų vietovių) gyventojai, susieti bendrais gyvenimo kaimynystėje poreikiais ir interesais ir tenkindami šiuos poreikius ir interesus veikiantys įvairiomis tiesioginio dalyvavimo formomis (susirinkimas, viešas svarstymas, apklausa, veikla per savo atstovus, bendruomeninės organizacijos ir kt.).

13. **Bendruomeninė organizacija** – asociacija, kurios steigėjai ir nariai yra gyvenamosios vietovės bendruomenės (jos dalies arba kelių gyvenamųjų vietovių) gyventojai (jų atstovai) ir kurios paskirtis – per iniciatyvas įgyvendinti viešuosius interesus, susijusius su gyvenimu kaimynystėje.

14. **Seniūnaitis** – gyvenamosios vietovės ar jos dalies bendruomenės išrinktas atstovas, turintis šio įstatymo nustatytas teises ir pareigas.

15. **Sueiga** – seniūnaitių susirinkimas, kuriame sprendžiami šio įstatymo nustatyti klausimai.

16. **Savivaldybės tarybos narių frakcija** – ne mažiau kaip trys savivaldybės tarybos nariai, pirmajame ar kitame savivaldybės tarybos posėdyje viešu pareiškimu, įteiktu posėdžio pirmininkui, deklaravę, kad veiks savivaldybės taryboje tęsia susivieniję j frakciją.

17. **Savivaldybės tarybos narių grupė** – savivaldybės tarybos nariai, nesusivieniję j savivaldybės tarybos narių frakcijas.

18. **Savivaldybės tarybos dauguma** – savivaldybės tarybos narių frakcija ir (ar) savivaldybės tarybos narių grupė, delegavusios (delegavusi) savo kandidatų j savivaldybės vykdomąją instituciją arba mero pavaduotojo pareigas ir pirmajame ar kitame savivaldybės tarybos posėdyje viešu pareiškimu, įteiktu posėdžio pirmininkui, pateikusios (pateikusi) savo veiklos programą, taip pat savivaldybės tarybos narių frakcija ir (ar) savivaldybės tarybos narių grupė, viešu pareiškimu nedelegavusios (nedelegavusi), kad nedalyvauja sudarant savivaldybės vykdomąją instituciją, ir nedelegavusios (nedelegavusi) j mero pavaduotojo pareigas savo kandidatų.

19. **Savivaldybės tarybos opozicija** – savivaldybės tarybos mažumai priklausanti savivaldybės tarybos narių frakcija (frakcijos) ir (ar) savivaldybės tarybos narių grupė (grupės), pirmajame ar kitame savivaldybės tarybos posėdyje viešu pareiškimu, įteiktu posėdžio pirmininkui, deklaravusios (deklaravusi), kad nesiūlo savo kandidato sudarant savivaldybės vykdomąją instituciją, nedelegavusios (nedelegavusi) savo kandidatų j mero pavaduotojo pareigas ir pateikusios (pateikusi) savo veiklos kryptis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

Nr. XIII-1965, 2019-02-14, paskelbta TAR 2019-02-20, i. k. 2019-02745

20. **Išplėstinė seniūnaitių sueiga** – seniūnaitių ir seniūnijos aptarnaujamoje teritorijoje veikiančių bendruomeninių organizacijų deleguotų atstovų susirinkimas, kuriame sprendžiami šio įstatymo nustatyti klausimai.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIII-677, 2017-10-12, paskelbta TAR 2017-10-23, i. k. 2017-16708

21. **Savivaldybės tarybos mažuma** – savivaldybės tarybos daugumai nepriklausantys savivaldybės tarybos nariai.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. XIII-1965, 2019-02-14, paskelbta TAR 2019-02-20, i. k. 2019-02745

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XI-1327, 2011-04-19, Žin., 2011, Nr. 52-2504 (2011-05-03)

Nr. XI-2387, 2012-11-08, Žin., 2012, Nr. 136-6958 (2012-11-24)

Nr. XII-967, 2014-06-26, paskelbta TAR 2014-07-11, i. k. 2014-10138

4 straipsnis. Vietos savivaldos principai

16 straipsnis. Savivaldybės tarybos kompetencija

1. Savivaldybės tarybos kompetencija yra išimtinė ir paprastoji.

2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija:

1) reglamento tvirtinimas. Reglamente, be kitų klausimų, turi būti numatytos pagrindinės bendravimo su gyventojais formos ir būdai, užtikrinantys vietos savivaldos principų ir teisės įgyvendinimą bendruomenės interesais;

2) mero atleidimas iš pareigų prieš terminą, mero darbo užmokesčio nustatymas, mero pareigas laikinai einančio mero pavaduotojo ar savivaldybės tarybos nario darbo užmokesčio nustatymas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1445, 2018-06-30, paskelbta TAR 2018-07-16, i. k. 2018-12067

3) mero pavaduotojų skaičiaus nustatymas, mero pavaduotojo (pavaduotojų) skyrimas mero teikimu ir atleidimas iš pareigų prieš terminą, mero pavaduotojo (pavaduotojų) darbo užmokesčio nustatymas įstatymų nustatyta tvarka;

4) *neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;*

5) sprendimo dėl savivaldybės tarybos kolegijos sudarymo priėmimas ir savivaldybės tarybos kolegijos sudarymas mero teikimu;

6) savivaldybės tarybos komitetų, komisijų, kitų savivaldybės darbui organizuoti reikalingų darinių ir įstatymuose numatytų kitų komisijų sudarymas ir jų nuostatų tvirtinimas;

7) Kontrolės komiteto pirmininko ir jo pavaduotojo skyrimas, Kontrolės komiteto veiklos programos tvirtinimas;

8) sprendimų dėl savivaldybės kontrolieriaus priėmimo į pareigas ir atleidimo iš jų priėmimas, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos steigimas, didžiausio valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičiaus šioje tarnyboje nustatymas, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos metinės veiklos ataskaitos svarstymas ir sprendimo dėl jos priėmimas, įstatymų numatyto savivaldybės kontrolieriaus darbo užmokesčio nustatymas, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatų tvirtinimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1377, 2018-06-29, paskelbta TAR 2018-07-16, i. k. 2018-12045

Nr. XIII-1631, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-23, i. k. 2018-18921

9) savivaldybės administracijos direktoriaus (savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo) priėmimas į pareigas ir atleidimas iš jų; sprendimų dėl savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo pareigybių (pareigybių) steigimo priėmimas; sprendimų dėl šioje įstatyme nustatytų savivaldybės vykdomosios institucijos funkcijų paskirstymo savivaldybės administracijos direktoriui ir, jei tokia (tokios) pareigybė (pareigybės) steigama (steigiamos), savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui (pavaduotojams) priėmimas; sprendimų dėl savivaldybės administracijos direktoriaus teisės pavesti įgyvendinti funkcijas apribojimo priėmimas; sprendimų dėl savivaldybės administracijos direktoriaus pavadavimo priėmimas, savivaldybės administracijos direktoriaus ir savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo darbo užmokesčio nustatymas;

10) savivaldybės administracijos struktūros, nuostatų ir darbo užmokesčio fondo tvirtinimas, didžiausio leistino valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičiaus savivaldybės administracijoje nustatymas, seniūnijos – biudžetinės įstaigos – nuostatų ir darbo užmokesčio fondo tvirtinimas, didžiausio leistino valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, skaičiaus savivaldybės biudžetinėje įstaigoje – nustatymas savivaldybės administracijos direktoriaus siūlymu mero teikimu;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1064, 2018-03-29, paskelbta TAR 2018-04-11, i. k. 2018-05882

11) sprendimų dėl mero politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareigybių skaičiaus nustatymo bei savivaldybės tarybos ir mero sekretoriato sudarymo ir jo pareigybių skaičiaus nustatymo priėmimas mero siūlymu;

12) sprendimo išieškoti iš savivaldybės administracijos direktoriaus ir kitų savivaldybės viešojo administravimo subjektų žalą, atsiradusią dėl jų tyčinių neteisėtų sprendimų, pareigų neatlikimo ar šiurkštaus aplaidumo atliekant pareigas, priėmimas, kai šie savivaldybės viešojo administravimo subjektai teismo sprendimu turėjo atlyginti žalą, jeigu žala neviršija jų paskutinių šešių mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio;

13) sprendimų dėl seniūnijų steigimo, panaikinimo ir jų skaičiaus nustatymo, dėl pavadinimų seniūnijoms suteikimo ir jų keitimo, dėl teritorijų priskyrimo seniūnijoms, dėl seniūnijų aptarnaujamų teritorijų ribų nustatymo ir keitimo, įvertinus gyventojų nuomonę, priėmimas;

14) *neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;*

15) savivaldybės biudžeto ir savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio tvirtinimas Biudžeto sandaros įstatymo ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka, prirėkus savivaldybės biudžeto tikslinimas;

16) sprendimo dėl mero fondo sudarymo, mero fondo dydžio, naudojimo ir atsiskaitymo tvarkos priėmimas;

17) sprendimų dėl papildomų ir planų viršijančių savivaldybės biudžeto pajamų ir kitų piniginių lėšų paskirstymo, tikslinės paskirties ir specializuotų fondų sudarymo ir naudojimo priėmimas, reglamento nustatyta tvarka įvertinus išplėstinės seniūnaičių sueigos sprendimus;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-677, 2017-10-12, paskelbta TAR 2017-10-23, i. k. 2017-16708

18) sprendimų teikti mokesčių, rinkliavų ir kitas įstatymų nustatytas lengvatas savivaldybės biudžeto sąskaita, sprendimų dėl sumokėtų mokesčių, rinkliavų (ar jų dalies) kompensavimo tvarkos nustatymo ir šių kompensacijų teikimo savivaldybės biudžeto sąskaita priėmimas, subsidijų ir kompensacijų skyrimo naujas darbo vietas steigiančioms visų teisinių formų įmonėms tvarkos nustatymas atitinkamai keičiant savivaldybės biudžetą tais atvejais, kai lėšų tam nebuvo numatyta;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1163, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-29, i. k. 2018-08637

Nr. XIII-1444, 2018-06-30, paskelbta TAR 2018-07-16, i. k. 2018-12066

19) mero, savivaldybės administracijos direktoriaus, savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos, biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė), savivaldybės valdomų įmonių ir organizacijų metinių veiklos ataskaitų ir atsakymų į savivaldybės tarybos narių paklausimus išklauskamas reglamento nustatyta tvarka, sprendimų dėl šių ataskaitų ir atsakymų priėmimas šio įstatymo 13 straipsnio 5, 6, 8 ir 9 dalyse nustatyta tvarka rengiant, pateikiant sprendimų projektus ir dėl jų balsuojant;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1163, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-29, i. k. 2018-08637

Nr. XIII-1631, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-23, i. k. 2018-18921

Nr. XIII-1965, 2019-02-14, paskelbta TAR 2019-02-20, i. k. 2019-02745

20) pasiūlymų valstybės institucijoms dėl savivaldybės teritorijoje esančių šių institucijų padalinių veiklos gerinimo teikimas, prirėkus šių padalinių vadovų išklauskamas reglamento nustatyta tvarka;

21) biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė), savivaldybės įmonių, akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių (toliau – savivaldybės juridiniai asmenys) steigimas, reorganizavimas, likvidavimas ir jų priežiūra, savivaldybės mokyimo ir auklėjimo (toliau – švietimo) įstaigų vadovų skyrimas į pareigas ir atleidimas iš jų teisės aktų nustatyta tvarka, dalyvavimas steigiant, reorganizuojant ir likviduojant viešuosius ir privačius juridinius asmenis; seniūnijų – biudžetinių įstaigų – nuostatų tvirtinimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

22) sprendimų dėl viešųjų ir privačių juridinių asmenų (kurių dalininkė yra savivaldybė) steigimo, reorganizavimo, likvidavimo priėmimas;

23) sprendimų dėl bendrų su kitomis savivaldybėmis įmonių steigimo priėmimas;

24) sprendimų dėl tam tikros veiklos nepriklausomo audito atlikimo savivaldybės įstaigoje ar savivaldybės valdomose įmonėse priėmimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1163, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-29, i. k. 2018-08637

25) savivaldybės vardu sudaromų sutarčių pasirašymo tvarkos aprašo tvirtinimas; šiame apraše turi būti nustatyta, kokios sutartys negali būti sudaromos be išankstinio savivaldybės tarybos pritarimo;

26) sprendimų dėl disponavimo savivaldybei nuosavybės teise priklausančiu turto priėmimas, šio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos taisyklių nustatymas, išskyrus atvejus, kai tvarka yra nustatyta įstatymuose ar jų pagrindu priimtuose kituose teisės aktuose;

27) sprendimų dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise priėmimas;

28) sprendimų dėl paskolų ėmimo ir garantijų teikimo už ilgalaikes paskolas priėmimas; šios paskolos naudojamos tik investicijų projektams, tarp jų pagal Vyriausybės patvirtintas programas savivaldybių įgyvendinamiems energijos vartojimo efektyvumo didinimo projektams, finansuoti pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, laikantis įstatymų nustatytų skolinimosi limitų ir gavus savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvadą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XII-1932, 2015-06-30, paskelbta TAR 2015-07-09, i. k. 2015-11214

Nr. XIII-1631, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-23, i. k. 2018-18921

29) įstatymų nustatyta tvarka gavus savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvadą, sprendimų dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo priėmimas; gavus savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos išvadą, pritarimas galutinėms viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarties sąlygoms, jeigu jos skiriasi nuo sprendime dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo nurodytų partnerystės projekto sąlygų;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XIII-443, 2017-06-15, paskelbta TAR 2017-06-27, i. k. 2017-10804
 Nr. XIII-1631, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-23, i. k. 2018-18921

30) sprendimų dėl socialinės ir gamybinės infrastruktūros objektų projektavimo ir statybos, dėl pavidimo savivaldybės administracijai ir kitiems subjektams atlikti šių darbų užsakovo funkcijas priėmimas;

31) sprendimų dėl savivaldybės būsto ir socialinio būsto fondo sudarymo (statybos, pirkimo ir t. t.) tvarkos, būsto suteikimo tvarkos ir nuomos mokesčio dydžio priėmimas, kitų sprendimų, numatytų Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme, priėmimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XIII-1639, 2018-11-15, paskelbta TAR 2018-11-20, i. k. 2018-18680

32) savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų tvirtinimas įstatymų nustatyta tvarka;

33) savivaldybės saugomų teritorijų steigimas pagal Saugomų teritorijų įstatymo nustatytą tvarką, savivaldybės saugomų vietinės reikšmės gamtos ir kultūros paveldo objektų skelbimas;

34) sprendimų dėl siūlymų keisti savivaldybės teritorijos ribas, suteikti savivaldybei pavadinimą ir jį keisti, sudaryti gyvenamąsias vietas, nustatyti ir keisti jų pavadinimus, teritorijų ribas teikimas Vyriausybei, taip pat gatvių, aikštelių, pastatų, statinių ir kitų savivaldybei nuosavybės teise priklausančių objektų pavadinimų suteikimas ir jų keitimas pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytus kriterijus;

35) savivaldybės triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių nustatymas savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose, triukšmo savivaldybės teritorijoje rodiklių, aglomeracijų strateginių triukšmo žemėlapių, aglomeracijose esančių pagrindinių kelių ruožų, pagrindinių geležinkelio kelių ruožų ir stambių oro uostų strateginių triukšmo žemėlapių ir aglomeracijų triukšmo prevencijos veiksmų planų, kurie įgyvendinami savivaldybės strateginio planavimo dokumentais, bei gyvenamųjų vietovių teritorijų, kuriose būtina įgyvendinti triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones (triukšmo prevencijos zonų), ir triukšmo prevencijos viešosiose vietose taisyklių tvirtinimas, tyliųjų aglomeracijos zonų, tyliųjų gamtos zonų ir tyliųjų viešųjų zonų nustatymas. Savivaldybės vykdomosios institucijos, kitų pavaldžių viešojo administravimo subjektų funkcijų triukšmo valdymo srityje įgyvendinimo priežiūra;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2342, 2016-05-12, paskelbta TAR 2016-05-24, i. k. 2016-13909

36) taisyklių, už kurių pažeidimą atsiranda administracinė atsakomybė, ir kitų taisyklių tvirtinimas;

37) kainų ir tarifų už savivaldybės valdomų įmonių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) teikiamas atlygintinas paslaugas ir keleivių vežimą vietiniais maršrutais nustatymas, centralizuotai tiekiamos šilumos, šalto ir karšto vandens kainų nustatymas (tvirtinimas) įstatymų nustatyta tvarka, vietinių rinklių ir mokesčių tarifų nustatymas įstatymų nustatyta tvarka;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345
 Nr. XIII-1163, 2018-05-17, paskelbta TAR 2018-05-29, i. k. 2018-08637

38) sprendimų dėl kompensacijų tam tikroms vartotojų grupėms mokėjimo priėmimas, papildomos socialinės paramos, socialinių pašalpų ir kompensacijų skyrimo iš savivaldybės biudžeto tvarkos nustatymas, priedo fiziniams asmeniui (globėjui) už vaiko globą dydžio ir mokėjimo iš savivaldybės biudžeto tvarkos nustatymas;

39) biudžetinės įstaigos vardu gautos paramos skirstymo taisyklių nustatymas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

40) savivaldybės strateginių plėtros ir veiklos planų, savivaldybės atskirų ūkio šakų (sektorių) plėtros programų tvirtinimas ir ataskaitų dėl jų įgyvendinimo išklauskymas ir sprendimų dėl jų priėmimas;

41) strateginio planavimo savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašo tvirtinimas;

42) sprendimų dėl jungimosi į savivaldybių sąjungas, dėl bendradarbiavimo su užsienio šalių savivaldybėmis ar prisijungimo prie tarptautinių savivaldos organizacijų priėmimas;

43) savivaldybės tarybos narių delegavimas į įstatymų nustatytas regionines tarybas, komisijas ir įgaliotųjų jiems suteikimas reglamento nustatyta tvarka;

44) vietos gyventojų apklausos tvarkos aprašo tvirtinimas;

45) siūlymų nustatyti tvarka tvirtinti savivaldybės gyvenamųjų vietovių herbus teikimas, kitų savivaldybės simbolių ir jų naudojimo tvarkos tvirtinimas, teisė nustatyti tvarka už nuopelnus suteikti savivaldybės (jos centro ar kitos gyvenamosios vietovės) garbės piliečio vardą;

46) neteko galios.

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XIII-443, 2017-06-15, paskelbta TAR 2017-06-27, i. k. 2017-10804

3. Paprastoji savivaldybės tarybos kompetencija;

1) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

2) biudžetinių įstaigų finansinių ataskaitų rinkinių tvirtinimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

3) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

4) viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) kolegialių organų sudarymas, kai tai numatyta viešosios įstaigos įstatuose;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

5) viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) finansinių ataskaitų rinkinių tvirtinimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

6) viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) vidaus kontrolės tvarkos nustatymas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

7) sprendimų dėl valstybės socialinių ir ekonominių programų tikslinių lėšų, kitų valstybės fondų lėšų ir materialiojo turto paskirstymo biudžetinėms įstaigoms priėmimas;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XII-2494, 2016-06-28, paskelbta TAR 2016-07-07, i. k. 2016-19345

8) savivaldybės ir vietovės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų tvirtinimas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus;

9) neteko galios nuo 2019-01-01;

Straipsnio punkto pakeitimai:
 Nr. XIII-1664, 2018-11-20, paskelbta TAR 2018-11-28, i. k. 2018-19164

10) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

11) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

12) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

13) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį;

14) neteko galios nuo tos dienos, kai 2015 metais naujai išrinktos savivaldybių tarybos susirinko į pirmąjį posėdį.

4. Jeigu teisės aktuose yra nustatyta papildomų įgaliotųjų savivaldybei, sprendimų dėl tokių įgaliotųjų vykdymo priėmimo iniciatyva, neperžengiant nustatytų įgaliotųjų, priklauso savivaldybės tarybai.

5. Savivaldybės taryba reglamento nustatyta tvarka prižiūri savivaldybės vykdomąsias institucijas ir kitus subjektus, tiesiogiai įgyvendinančius valstybines (perduotas savivaldybėms) funkcijas. Už šios funkcijos įgyvendinimo organizavimą yra atsakingas meras.

6. Išimtinai savivaldybės tarybos kompetencijai priskirtų įgaliotųjų savivaldybės taryba negali perduoti jokiai kitai savivaldybės institucijai ar įstaigai.

7. Konkrečius įgaliotumus, nustatytus šio straipsnio 3 dalyje, savivaldybės taryba reglamento nustatyta tvarka gali pavesti vykdyti savivaldybės administracijos direktoriui arba savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojui (pavaduotojams) (jeigu ši (šios) pareigybė (pareigybės) steigama (steigiamos). Jeigu savivaldybės vykdomoji institucija

negali (dėl viešųjų ir privačių interesų konflikto) įvykdyti šio straipsnio 3 dalyje nustatytą ir savivaldybės tarybos jai perduotų įgaliojimų, šiuos įgaliojimus vykdo savivaldybės taryba.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1830, 2008-11-14, Žin., 2008, Nr. 137-5379 (2008-11-29)
Nr. XI-300, 2009-06-16, Žin., 2009, Nr. 77-3165 (2009-06-30)
Nr. XI-620, 2009-12-22, Žin., 2009, Nr. 159-7206 (2009-12-31)
Nr. XI-682, 2010-02-11, Žin., 2010, Nr. 25-1177 (2010-03-02)
Nr. XI-770, 2010-04-20, Žin., 2010, Nr. 51-2480 (2010-05-04)
Nr. XI-971, 2010-06-30, Žin., 2010, Nr. 86-4525 (2010-07-20)
Nr. XI-1327, 2011-04-19, Žin., 2011, Nr. 52-2504 (2011-05-03)
Nr. XI-2387, 2012-11-08, Žin., 2012, Nr. 136-6958 (2012-11-24)
Nr. XII-409, 2013-06-27, Žin., 2013, Nr. 76-3826 (2013-07-16)
Nr. XII-460, 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 79-3981 (2013-07-23)
Nr. XII-967, 2014-06-26, paskelbta TAR 2014-07-11, i. k. 2014-10138

Suvestinė redakcija nuo 2019-10-01

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2006, Nr. 17-589, i. k. 10610101STA000X-493

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINIŲ PASLAUGŲ
ĮSTATYMAS

2006 m. sausio 19 d. Nr. X-493
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas apibrėžia socialinių paslaugų sampratą, tikslus ir rūšis, reglamentuoja socialinių paslaugų valdymą, skyrimą ir teikimą, socialinės globos įstaigų licencijavimą, finansavimą, mokėjimą už socialines paslaugas bei ginčų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, nagrinėjimą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Asmuo su sunkia negalia:

1) vaikas su sunkia negalia – asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis ir pagal Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymą (toliau – Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas) pripažintas sunkaus neįgalumo lygis;

2) suaugęs asmuo su sunkia negalia – asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis ir kuris pagal Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymą yra pripažintas nedarbingu;

3) senatvės pensijos amžių sukakęs asmuo su sunkia negalia – sukakęs senatvės pensijos amžių asmuo, kuriam pagal šį įstatymą nustatytas visiško nesavarankiškumo lygis.

2. **Budintis globotojas** – fizinis asmuo, atitinkantis Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse globėjui (rūpintojui) keliamus reikalavimus, išklašęs globėjų ir įtėvių mokymus ir budinčių globotojų konsultavimo kursus, pagal su globos centru sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį prižiūrintis likusius be tėvų globos vaikus, socialinę riziką patiriančius vaikus, su kuriais nėra susietas giminystės ryšiais, arba šioje sutartyje nustatytais atvejais teikiantis kitokią pagalbą vaiko tėvams, siekiant grąžinti vaiką į šeimą. Budintis globotojas vykdo veiklą pagal individualios veiklos pažymėjimą.

3. **Globos centras** – socialinių paslaugų įstaiga, kuri, įgyvendindama vaiko globėjo (rūpintojo) teises ir pareigas, pagal tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį perduoda likusį be tėvų globos vaiką, socialinę riziką patiriantį vaiką prižiūreti budinčiam globotojui, teikia ir organizuoja socialines paslaugas bei kitą pagalbą pagal poreikį vaikui ir budinčiam globotojui, taip pat kitokią pagalbą vaiko tėvams, siekiant grąžinti vaiką į šeimą.

4. **Likęs be tėvų globos vaikas** – vaikas iki 18 metų, kuriam įstatymų nustatyta tvarka yra nustatyta laikinoji ar nuolatinė globa (rūpyba).

5. **Senyvo amžiaus asmuo** – sukakęs senatvės pensijos amžių asmuo, kuris dėl amžiaus iš dalies ar visiškai yra netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

6. **Sielovados darbuotojas** – pagal darbo sutartį socialinių paslaugų įstaigoje dirbantis asmuo, turintis tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos leidimą arba siuntimą religinės bendruomenės ar bendrijos pavedimu teikti religinius patarnavimus ir sielovados pagalbą.

7. **Socialinė rizika** – veiksniai ir aplinkybės, dėl kurių asmenys (šeimos) patiria ar yra pavojus jiems patirti socialinę atskirtį: suaugusių šeimos narių socialinių įgūdžių tinkamai prižiūreti ir ugdyti nepilnamečius vaikus (jvaikius) stoka ar nebuvimas; nepilnamečių vaikų (jvaikių) visapusiško fizinio, protinio, dvasinio, dorovinio vystymosi ir saugumo sąlygų šeimoje neužtikrinimas; psichologinė, fizinė ar seksualinė prievarta; smurtas; išnaudojimas prekybai žmonėmis; įsitraukimas ar polinkis įsitraukti į nusikalstamą veiklą; piktnaudžiavimas alkoholiu, narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis; priklausomybė nuo alkoholio, narkotinių, psichotropinių medžiagų, azartinių lošimų; elgetavimas, valkatavimas, benamystė; motyvacijos dalyvauti darbo rinkoje stoka ar nebuvimas.

8. **Socialinės globos įstaiga** – šio įstatymo nustatyta tvarka turinti teisę teikti socialinę globą socialinių paslaugų įstaiga.

9. **Socialinės globos norma** – Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) ar jos įgaliotos institucijos patvirtinti socialinės globos teikimo vaikams, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims principai ir charakteristikos.

10. **Socialinių paslaugų įstaiga** – socialines paslaugas teikiantis Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinys, atitinkantys šiame įstatyme nustatytus reikalavimus.

11. **Suaugęs asmuo su negalia** – darbingo amžiaus asmuo, kuris dėl neįgalumo yra iš dalies ar visiškai netekęs gebėjimų savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

12. **Vaikas su negalia** – vaikas iki 18 metų, kuris dėl neįgalumo yra iš dalies ar visiškai negijęs jo amžių atitinkančio savarankiškumo ir kurio galimybės ugdytis bei dalyvauti visuomenės gyvenime yra ribotos.

13. **Vaikus globojanti šeima** – sutuoktiniai ar vienas gyvenantis asmuo, ne jaunesnis kaip 21 metų (reikalavimas būti sukakusiam 21 metų amžių netaikomas vaiko artimajam giminaičiui), įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka prižiūrintys ar globojantys (besirūpinantys) vaikus (vaikais).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. XIII-647, 2017-09-28, paskelbta TAR 2017-10-10, i. k. 2017-16082

3 straipsnis. Socialinių paslaugų samprata ir tikslai

1. Socialinės paslaugos yra paslaugos, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

2. Socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.

3. Socialinės paslaugos teikiamos siekiant užkirsti kelią asmens, šeimos, bendruomenės socialinėms problemoms kilti, taip pat visuomenės socialiniam saugumui užtikrinti.

4 straipsnis. Socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo principai

Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos vadovaujantis šiais principais:

1) bendradarbiavimo. Socialinių paslaugų valdymas, skyrimas ir teikimas remiasi asmens, šeimos, bendruomenės, organizacijų, ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises, socialinių paslaugų įstaigų, savivaldybės ir valstybės institucijų bendradarbiavimu bei tarpusavio pagalba;

2) dalyvavimo. Socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo klausimai sprendžiami kartu su socialinių paslaugų gavėjais ir (ar) jų atstovais, organizacijomis, ginančiomis žmonių socialinių grupių interesus ir teises;

3) kompleksiško. Socialinių paslaugų teikimas asmeniui yra derinamas su socialinių paslaugų teikimo jo šeimai;

4) prieinamumo. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos taip, kad būtų užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos;

5) socialinio teisingumo. Asmens (šeimos) finansinės galimybės mokėti už socialines paslaugas neturi įtakos asmens (šeimos) galimybėms gauti socialines paslaugas;

6) tinkamumo. Asmeniui (šeimai) skiriamos ir teikiamos tokios socialinės paslaugos, kurios atitinka asmens ir šeimos interesus bei nustatytus poreikius;

7) veiksmingumo. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos siekiant gerų rezultatų ir racionaliai naudojant turimus išteklius;

8) visapusiškumo. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos derinant jas su pinigine socialine parama, vaiko teisių apsauga, užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu, socialinio būsto suteikimu, specialiosios pagalbos priemonėmis.

5 straipsnis. Teisė į socialines paslaugas

Gauti socialines paslaugas turi teisę:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai;

2) užsieniečiai, tarp jų ir asmenys be pilietybės, turintys leidimą nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje;

3) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

13 straipsnis. Savivaldybės kompetencija

1. Savivaldybė atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuodama ir organizuodama socialines paslaugas, kontroliuodama bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.

2. Savivaldybė planuoja socialines paslaugas:

- 1) vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius;
- 2) pagal gyventojų poreikius prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis;
- 3) vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį.

3. Socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planas sudaromas vadovaujantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtinta socialinių paslaugų planavimo metodika.

4. Savivaldybė organizuoja socialines paslaugas asmenims (šeimoms):

- 1) organizuoja asmens (šeimoms) socialinių paslaugų poreikio nustatymą;
- 2) pagal nustatytą asmens (šeimoms) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai);
- 3) vertina asmens (šeimoms) finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas ir nustato asmens (šeimoms) mokėjimo už socialines paslaugas dydį;
- 4) viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka perka socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams;
- 5) neteko galios 2019-10-01;

TAR pastaba. Iki įstatymo Nr. XIII-2292 įsigaliojimo dienos (2019-10-01) sudarytos terminuotos savivaldybės turto panaudos sutartys galioja iki jų pabaigos dienos. Įsigaliojus šiam įstatymui, savivaldybės turto panaudos davėjai, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka įsėję panaudos gavėjus, nutraukia visas neterminuotas savivaldybės turto panaudos sutartis.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-2292, 2019-07-09, paskelbta TAR 2019-07-24, i. k. 2019-12180

6) steigia, pertvarko, reorganizuoja ir likviduoja socialinių paslaugų įstaigas bei užtikrina jų funkcionavimą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XIII-1660, 2018-11-20, paskelbta TAR 2018-11-27, i. k. 2018-19128

7) parenka vaikus galinčias globoti šeimas ir jas prižiūri;

8) rengia ir įgyvendina savivaldybės socialinių paslaugų priemones, numatytas savivaldybės strateginiame plėtros plane ir (arba) strateginiame veiklos plane.

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. XII-1014, 2014-07-10, paskelbta TAR 2014-07-23, i. k. 2014-10465

5. Savivaldybė steigia savo naujas socialinių paslaugų įstaigas tik tais atvejais, kai kitos socialinių paslaugų įstaigos neteikia ar teikia nepakankamai, ar negali teikti gyventojams ekonomiškai ir geros kokybės tų socialinių paslaugų, kurioms yra nustatytas savivaldybės teritorijos gyventojų poreikis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XI-777, 2010-04-22, Žin., 2010, Nr. 53-2598 (2010-05-08), i. k. 11010101STA00XI-777

6. Savivaldybė kontroliuoja jos teritorijoje teikiamų bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę.

7. Savivaldybė informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir gyventojus apie jos teritorijoje teikiamas socialines paslaugas. Duomenis apie gyventojams skirtas, teikiamas ar neskirtas (nurodydamos jų neskyrimo priežastis) socialines paslaugas savivaldybės teikia Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS).

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. XI-777, 2010-04-22, Žin., 2010, Nr. 53-2598 (2010-05-08), i. k. 11010101STA00XI-777

Nr. XII-1014, 2014-07-10, paskelbta TAR 2014-07-23, i. k. 2014-10465

8. Kiekvienos savivaldybės administracijoje turi veikti padalinys, planuojantis socialines paslaugas, administruojantis socialinių paslaugų organizavimą ir bendrųjų socialinių paslaugų bei socialinės priežiūros kokybės kontrolę.